

Boci-boci tarka – komplex verselemzés

*Boci boci tarka,
Se füle se farka,
Oda megyünk lakni,
Ahol tejet kapni.*

A vers szerkezetileg egyértelműen két részre tagolható. Az első egységet az első és a második sor alkotja, a másodikikat a harmadik és a negyedik sor. Ez már a rímképletből is világosan kiderül: A A B B.

A verset az teszi igazán nagy művé, hogy egyszerre tartalmaz személyes és általános igazságokat. Ezt már a felütésnél érzékelhetjük: a költő kétszer szólítja meg a bocit, és ezzel tudatja velünk, hogy valójában nem egy, hanem két bociról van szó. Az egyik boci természetesen a költő, akinek szerelmi bánata van.

Feltűnő, hogy az első szerkezeti egységben egyáltalán nem találhatók meg az igék – már ez is a leülepedettség, elhagyatottság érzetét kelti bennünk. De ezt csak fokozzák a két sorban halmozottan előforduló oppozíciók. A két sor már önmagában is oppozíciót alkot (van egy boci, aki tarka, de nincsen se füle, se farka), a 'füle' szó magas hangrendűsége is éles ellentétben áll a 'farka' szó mély hangrendűségével, a 'tarka' szó pedig önmagában alkotja a legerősebb oppozíciót, hiszen egyszerre fehér és fekete. Ennyi ellentét nem lehet véletlen, és nem is utalhat másra, mint a szerelem természetének kettősségére, ami *Catullus* óta minden jelentős szerelmes vers sajátja. Egy embert látunk magunk előtt, aki bár 'tarka' – vagyis a költőiség minden szépségével, rótságával, örömeivel, bánatával fel van ruházva –, mégis hiányérzete van. Ez a hiányérzet minden beteljesületlen szerelem sajátja, a kedvese nélkül a költő sem érzi teljes embernek magát, és ezt vetíti elénk nagyon találóan egy fületlen és farkatlan boci képében.

A második szerkezeti egységben csak fokozódik a magányosság és az üresség érzete. Itt jelenik meg a versben szereplő egyetlen ige, ez viszont annál kérlelhetetlenebbül, visszavonhatatlanabban: 'megyünk'. Az egész verset átszövő kettősség itt is megtalálható. Hiszen szó van egyszer a költő érzéseiről, amik egytől egyig elhagyják a költőt, aki már képtelen arra, hogy eltartsa őket, és elköltöznek valaki másba, aki még képes táplálni őket ('*ahol tejet kapni*'), és szó van az egész társadalomról, akiket eddig verseinek tejjével itatott a költő, és akik szintén mind elpártoltak tőle, mivel szerelmi bánatában képtelen költeményeivel éltetni őket.

A másik, az általános érvényű boci maga az élet. Itt az első szerkezeti egység ('*Boci boci tarka / Se füle se farka*') azt jelenti: az élet sokszínű, de nincs semmi értelme. Felmerülhet a kérdés, vajon miért maradt el a 'de' kötőszó. Persze tisztában vagyunk azzal, hogy a költői nyelv állandóan tömörségre törekszik, de ebben az esetben másról is szó van. Nem teljesen egyértelmű ugyanis a 'de' szó használata. Felfoghatjuk úgy is, hogy itt éppen arról van szó: az élet sokszínű, MERT nincsen semmi értelme. Hiszen ahogy valami értelmet, célt kapna,

máris sokkal egységibb lenne, sok mindennek lecsökkenne a szerepe, esetleg teljesen értelmét vesztené, megsemmisülne. Ez egy újabb kettősség, amit a költő nem old fel, tehát mindenki kedve szerint értelmezheti, de mindenesetre feltár egy olyan lehetőséget, hogy az élet értelme esetleg éppen az élet értelmetlenségében rejlik.

A második szerkezeti egység egyértelműen a fentiekben már említett 'megyünk' ige köré csoportosul. Ez a rész ('Oda megyünk lakni / ahol tejet kapni') természetesen a halálra vonatkozik. Rendkívüli jelentősége van itt a többes szám első személynek, vagyis mi mindannyian 'megyünk', mi mindannyian meghalunk. Pontosan ez az, ami örökérvényűvé teszi a verset, hiszen a halál kérdése mindig foglalkoztatta az embereket, és ameddig lesznek emberek, mindig is foglalkoztatni fogja őket a halál gondolata. A vers tehát örök problémát feszeget, és végül is arra jut, hogy a halál az életnél egy nyugodtabb világot biztosít majd, 'ahol tejet kapni', tehát ahol nem kell megfejni az élet tehenét ahhoz, hogy boldogok lehessünk. Itt tehát közvetve mégiscsak kiderül, mit tart a költő az élet igazi céljának: hogy fáradozva, olykor áldozatokat hozva végül is boldogok legyünk. – Ez a vers mondanivalója, örök tanulsága, ami ebbe a játékos formába öntve olyan meggyőzően szakad ki a versből, hogy méltán sorolhatnánk ezt a költeményt a legmaradandóbb művészi alkotások közé.

Hargitai Beáta: Árvácskák